

Preek over Handelingen 11,1-18: De grens over onder leiding van Gods Geest

Voorzang: Psalm 68, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: 7 en 12

Gebed bij de opening van het Woord

Zingen: Kinderlied 86 (Samuel hoort 's nachts een stem)

Schriftlezing: Jeremia 31,31-34 en Handelingen 11,1-18

Zingen: Gezang 312

Verkondiging van Handelingen 11,1-18: De grens over onder leiding van Gods Geest

Zingen: Gezang 304

Dankzegging en voorbede

Leefregels

Zingen: Opwekking 222 (Doorgrond mijn hart...)

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Hoe ga je om met schokkende vernieuwingen in het kerkelijk leven?

Hoe reageer je op ingrijpende veranderingen?

Wat doe je als je binnen de gemeente indringende vragen hebt aan elkaar?

Als je denkt dat we als gemeente verkeerd bezig zijn?

Als we een richting zijn ingeslagen die volgens jou schadelijk is?

Deze en dergelijke vragen komen naar aanleiding van onze tekst naar voren.

Vorige week hoorden we over de moeite van Petrus.

Wat had het hem moeite gekost om een grens te overschrijden.

Hij moest a.h.w. bij Cornelius over de drempel getrokken worden.

Maar hij láát zich meenemen op de bruisende stroom van de Geest.

De manifestatie van de Geest in het huis van Cornelius overweldigt hem.

Dan roept Petrus uit: *Wie kan het water tegenhouden?*

Wie kan het water tegenhouden om dezen te dopen die evenals wij de Heilige Geest ontvangen hebben?

Zoals een zandkasteel wordt weggespoeld als de vloed opkomt,

zo spoelt de Geest alle weerstand weg om gelovigen uit heidenen te weren uit de kerk.

In c. 11 lezen we, wat dat doet met de rest van de kerk.

De andere apostelen en de gemeente in Jeruzalem zijn in grote opschudding geraakt.

Het gaat als een lopend vuurtje door Palestina.

Heb je het al gehoord?

Petrus is het huis van een heidense officier binnengegaan.

Hij heeft zelfs met hen gegeten!

Dus jij weet er ook al van!

Wat moeten we daar van denken!

Merkwaardig, dat Cornelius en de zijnen zijn gedoopt, daar hoor je niet over.

Nee, dat Petrus gegeten heeft met heidenen – dát is hét nieuws van de dag.

Vreselijk!

Dat is als een lid van het Oranjehuis dat ter communie gaat!

Weet u nog van prinses Juliana?

Dat ze deelnam aan de eucharistieviering bij de bruiloft van Maurits en Marilène?

Hoe schokkend dat toen was?

Petrus is met heidenen aan tafel gegaan.

Tafelgemeenschap betekent zeker in het oosten enorm veel.

Het is de duidelijkste manier om te laten zien dat je je verbonden voelt.

Hoe heeft Petrus zomaar met heidenen aan één tafel kunnen eten.

Zeker, het waren heidenen die eerbied hadden voor de God van Israël.

En ze hadden het Woord van God aangenomen.

Dat was wel bekend.

Nou, zou je zeggen, dat is dan toch fantastisch!

Als heidenen het Woord van God aannemen, dan zit het toch goed?
Wat wil je nog meer?

Ja, maar dat Woord van God, dat is hier niet de Bijbel van toen, het OT.
Nee, dat is alleen maar de boodschap van Jezus Christus.
En dat vinden de broeders in Jeruzalem toch echt niet voldoende.
Natuurlijk is dat op zich al geweldig.
Maar dat OT, de wet en de profeten, hoort er toch echt helemaal bij.

En niet alleen als het boek dat vooruitwijst naar de komst van Christus.
Want zo hoort het er voor ons vandaag óók nog helemaal bij.
Maar de Joodse christenen verwachtten ook, dat de heidenen zich zouden houden aan de wetten, die in dat OT gegeven waren.
Zolang ze dat niet deden hoorden de gelovigen uit de heidenen er niet bij.
Zolang was tafelgemeenschap met hen een gruwel, een ergernis.
Hoe heeft Petrus zover durven gaan?
Zodra Petrus weer terug is in Jeruzalem wordt hij ter verantwoording geroepen.

Het is voor ons moeilijk om ons hier nog wat bij voor te stellen.
Dat wat Petrus deed zoveel opschudding veroorzaakte.
Wij staan hier zover achter.
We kunnen ons nauwelijks indenken wat voor schok dat teweeg heeft gebracht.

Maar het was zo ingrijpend!
Zo anders dan de gelovige Joden tot dan toe gewend waren geweest.
Het is eigenlijk geen wonder, dat men het er behoorlijk moeilijk mee heeft.

Zouden wij anders hebben gereageerd?
Als wij horen van nieuwe dingen in de kerk, dan houden velen toch ook hun hart vast?
Wat is er geen deining geweest – en nog wel – over nieuwe berijmingen!
Of over het gebruik van andere liederen in de eredienst.
Of van andere Bijbelvertalingen.
Over de vraag of ook zusters tot diaken of tot ouderling gekozen kunnen worden.
Laat staan of ze ook predikant mogen zijn!
Wat kan zoiets geen opwinding veroorzaken.
Het is nooit zo geweest, wordt dan vaak gezegd.
Waarom moet het opeens anders?
Ging het vroeger niet goed dan?

Ja, zijn we in de kerk niet vaak bijzonder gehecht aan oude gewoonten en vormen?
Want dat oude geeft een veilig en vertrouwd gevoel.
Dat nieuwerwetse gedoe van Petrus stuit dan ook op grote weerstand.
Dat men in Jeruzalem fel reageert op het ongehoorde optreden van de apostel, daar moeten we niet vreemd van opkijken.

Sterker nog, het is zelfs prijzenswaardig te noemen.
Stel je voor, dat ze het niét gedaan hadden!
Dan waren die oude tradities voor hen blijkbaar niet zo belangrijk waren geweest.
Zwijgen zou een teken zijn geweest van lauwheid.
Van onverschilligheid t.a.v. het eigen verleden.
Dan kon het hun kennelijk geen klap schelen of men vroeger zus deed en nu zo.
Nee, dan liever een alarmkreet: *Hé, mensen, wat gaat er nou gebeuren?*
Moeten we daar niet even over praten met elkaar?

Dat juist ook een man als Pétrus ter verantwoording wordt geroepen.
Dat is ook zo goed!

De gemeente in Jeruzalem zegt niet: *O, wacht eens even!*

Petrus is natuurlijk wel een apostel!

Hij is wel één van hen die Christus zelf heeft uitgekozen om van Hem te getuigen.

Eén van de twaalf die drie jaar lang op bijzondere wijze door de Heiland is opgeleid.

Sterker nog, Petrus is zelfs de apostel, die als eerste zijn geloof in Christus uitsprak.

De eerste die beleed: *U bent de Christus, de Zoon van God.*

En Jezus sprak hem toen zalig en zei: *Op deze petra zal ik mijn gemeente bouwen.*

En de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen.

Zal Petrus, de eerste onder de apostelen, niet weten wat hij doet?

Zullen we het wagen op Petrus kritiek te hebben?

Staat hij niet onder bijzondere leiding van de Geest?

U weet hoe de figuur van Petrus in de kerkgeschiedenis een bijzondere rol is gaan spelen.

In de RK traditie loopt een rechte lijn van Petrus naar de Paus van Rome.

Petrus wordt in deze traditie beschouwd als de eerste bisschop van Rome.

Rome was nog lang de hoofdstad van het Romeinse keizerrijk.

Daarom werd die bisschop al heel gauw beschouwd als de voornaamste bisschop.

En hoe verder de tijd voortschreed, hoe meer macht aan de paus werd toegeschreven.

In de 19^e eeuw werd het zelfs de officiële leer van de RK kerk,

dat de Paus onfeilbaar is in zijn uitspraken.

De kerk van Rome gelooft –

in elk geval volgens de officieel geijkte leer –

dat de Paus op een heel bijzondere wijze de leiding van de Heilige Geest ontvangt.

Daardoor kan hij voor heel de kerk zulke onfeilbare uitspraken doen.

Uitspraken die betrouwbaar zijn.

Zo wijst hij de kerk als een echte herder de kerk de weg.

Zo leidt hij de kerk in de wirwar van vragen, die op haar af komen.

Rome ziet daarin de vervulling van de beloften van de Heiland.

De belofte, dat de Geest de kerk alle eeuwen door in alle waarheid leiden zou.

Zodat ze telkens op het kruispunt van wegen zal weten welke richting het op moet.

Rome ziet die belofte vervuld in de Paus.

De opvolger van Petrus op de bisschopszetel in Rome.

De plaatsvervanger van Christus op aarde.

Maar is die leer van de pauselijke onfeilbaarheid eigenlijk niet heel aantrekkelijk?

En ook heel verleidelijk?

Want dat zou toch prachtig zijn?

Dat de kerk altijd iemand in haar midden heeft, die weet waar het heen moet?

Die weet wat we moeten doen?

Iemand die met heilig gezag knopen doorhakt en zegt: *Zo is het!?*

Wel of geen vrouwen in de ambten.

Een homofiele relatie is wel of niet Bijbels verantwoord.

De kinderdoop is wel of niet in de lijn van de Schrift.

Zou het niet aantrekkelijk zijn als kerk altijd kan terugvallen op zo'n autoriteit?

Op Iemand die bij zulke onderwerpen laatste, betrouwbare woorden kan spreken?

Onfeilbaar geleid door de Geest?

Aantrekkelijk – ja, misschien wel.

Maar de aantrekkingskracht hiervan is tegelijk een gebrek aan vertrouwen.

Een gebrek aan vertrouwen op Gods beloften voor heel de kerk.

De Heilige Geest is immers aan héél de kerk geschonken.

Dat is de rijkdom van het nieuwe verbond.

Dat de Geest állen mondig maakt.

Dat állen bevoegdheid hebben om te oordelen wat God wil of niet wil.

Wat Petrus betreft – de eerste gemeente ziet hem echt niet als onfeilbaar.
Ze acht hem zeker niet boven alle kritiek verheven.
De broeders in Jeruzalem buigen beslist niet slaafs onder Petrus' apostolisch gezag.
Petrus kan honderd keer apostel zijn.
Maar ook een apostel kan het heel goed bij het verkeerde eind hebben.
Het hoogste gezag in de kerk berust niet bij mensen, maar bij God alleen.
Dat heeft men in Jeruzalem heel goed verstaan.

Maar ook de houding van Petrus is prachtig.
Hij stuift niet verontwaardigd op als men hem narekent.
Hij zegt niet: *Wat denken jullie wel!*
Zou ik niet weten hoe het moet?
Ben ik niet drie jaar lang Jezus' eigen discipel geweest?

Nee, Petrus erkent van zijn kant het recht van de gemeente.
Iedereen mag hem aan zijn jasje te trekken als ze denken dat hij te ver gaat.
Want in de gemeente van Christus heeft niemand de waarheid in pacht.
Geen dominee, geen ouderling,
geen kerkenraad of landelijke vergadering.
geen professor in de theologie of schrijver van indrukwekkende boeken,
geen vader of moeder is boven kritiek verheven.
De Geest maakt allen mondig en bevoegd om te oordelen.
Van die bevoegdheid maakt men in Jeruzalem terecht gebruik.

Er zit nog een goede kant aan deze reactie van de gemeente in Jeruzalem.
Ze brengen hun bezwaren daar openlijk naar voren.
Twijfel en ergernis over Petrus' gedrag worden niet heimelijk gekoesterd.
Ze praten er niet alleen onder elkaar over.
Nee, ze uiten zich vrijuit.
Prachtig is dat!

Zo hoort het ook onder gelovigen.
Als een dominee op de preekstoel iets zegt
of in het kerkblad iets schrijft waar je het niet mee eens bent,
of als de kerkenraad neemt een besluit waar je je niet in vinden kunt,
dan moet je dat niet voor je houden.
Maar je moet er ook niet alleen maar in een clubje gelijkgezinden over praten.
En je dan samen kwaad maken of samen verontrust zijn.
En mopperen: *waar zijn ze toch mee bezig!*
Dat verziekt goede verhoudingen.

Nee, ga dan naar de dominee toe.
Breng je moeiten met een kerkenraadsbesluit ter sprake tijdens een huisbezoek.
Of op een gemeentevergadering.

Maar dan wel met de open Bijbel in de hand natuurlijk.
Want het Woord van God is beslissend.
Beslissend is niet dat iets nog nooit eerder zo gezegd is.
Of dat het altijd al zo geweest is.
Nee, alle dingen moeten voortdurend getoetst worden aan het Woord van God.
Maar dan in een open gesprek met elkaar.
En met een open hart voor elkaar.
Niet bevooroordeeld!
Niet dat de anderen toch niets meer goeds kunnen doen.
Nee, met een open hart.
Uitgaande van goede bedoelingen.
Dan kunnen dingen worden doorgepraat en uitgepraat.

Zo gaat dat in Jeruzalem.
Er vindt een open gesprek plaats.
De broeders komen met vragen en bedenkingen.
En Petrus antwoordt dan met het verhaal van de feiten.
Hij komt hen niet aan boord met een uitgewerkte geloofsleer op dit punt.
Want die heeft hij niet.
Hij weet zelf ook niet precies hoe het allemaal zit.
Hij weet alleen hoe de Geest hem gedreven heeft.

Hij zegt: *Mensen, ik wilde dit zelf ook helemaal niet.
Maar alles stuwde me in een bepaalde richting.*
Eerst dat visioen.
Drie maal die opdracht reine en onreine dieren door elkaar te eten.
Drie keer zegt de Heer op zijn weigering:
Wat God rein verklaarde, mag jij niet voor onrein blijven houden.
Drie keer, d.w.z. Gods wil is ten volle bekend gemaakt.
Hier kon Petrus werkelijk niet meer om heen!

Bovendien is er die engel, die aan Cornelius verschenen was.
Tenslotte was er de onmiskenbare uitstorting van de Geest op deze heidenen.
Er is geen twijfel mogelijk.
God heeft ook dezen de Geest geschonken.
Zij ontvingen de Geest precies als de volgelingen van Christus met Pinksteren.
En op grond waarvan ontvingen zij de Geest?
Kennelijk nergens anders om dan omdat zij hun vertrouwen gaven aan Jezus Christus.
Op hun geloof in Christus gaf God aan Cornelius en de zijnen de gave van de Geest.

Maar, zegt Petrus dan (vs. 17) –
dat is het nieuwe inzicht dat de Geest hem schonk –
op grond waarvan kregen wij, Joden, met Pinksteren de gave van de Geest?
Toch zeker ook alleen op ons geloof in Christus en nergens anders om?
Niet omdat we besneden waren.
Niet omdat we de sabbat hielden.
Niet omdat we dit of dat deden en zus of zo leefden.
Nee, de Geest, de vergeving van hun zonden,
de kracht tot vernieuwing van hun leven,
de belofte van gemeenschap met God tot in eeuwigheid –
kortom, het volle heil ontvingen ze door het geloof alleen.
Als bedelaars, zonder enig recht op milddadigheid.

*Welnu, zegt Petrus, dat heb ik nu ingezien.
Dat we daarin volkomen op één lijn staan met de heidenen.*
In het huis van Cornelius begreep Petrus plotseling dat hij gewoon een bedelaar was.
Een bedelaar, die andere bedelaars vertelde waar eten te krijgen is.
En dat God alle bedelaars, Jood en heiden, even mild behandelt.
Maar waar zou dan de ene bedelaar de moed vandaan halen om God tegen te houden om ook voor een andere bedelaar goed te zijn?

De reactie van de Jeruzalemse gemeente op Petrus' verhaal is schitterend.
Hun verzet is volledig gebroken.
Ze laten zich overtuigen.
Daaruit blijkt dat ze zich niet kwaadaardig en met boos opzet hebben verzet.
Het ging hun er niet om oude tradities te handhaven alleen omdat ze oud zijn.
Het was meer uit een grondig misverstand, dat ze Petrus aan z'n jasje trokken.

Zoals ik al zei: Ook heel begrijpelijk!

Zij hadden ook geen visioen gehad, zoals Petrus.
Zij waren er niet bij geweest in Caesarea, zoals de broeders uit Joppe.

Tussen twee haakjes, Petrus had óók niet de zaak eerst aan hen voorgelegd.
Hij had niet gezegd: *Laat ik eerst even de andere apostelen raadplegen.*
Of dit wel kan.
Hij had het niet in stemming gebracht op een gemeentevergadering.
Nee, Petrus had daar in Caesarea meteen naar bevind van zaken gehandeld.
Met zijn kennis van de wil van God op dat moment.
Had hij eerst toestemming uit Jeruzalem moeten halen?
Maar had God dan pas zijn gang kunnen gaan na een fiat van de gemeente daar?
Nee, Petrus had dat fiat niet nodig.

Maar fijn natuurlijk, dat hij achteraf in die gemeente toch een open oor vindt.
De verontrusting ebt weg.
In plaats daarvan komt het tot een lofzang op Gods wonderlijke goedheid.
Dat Hij ook aan heidenen het leven gunt.

Zo gaat men samen de grens over, die God voor ongeldig heeft verklaard.
Zo gaat men samen de nieuwe tijd binnen, geleid door de Heilige Geest.
Een bemoedigende geschiedenis, gemeente.
Gods belofte blijkt betrouwbaar te zijn.
De belofte dat de Geest als onze Herder ons naar zijn toekomst voert.

De kerk is geen mensenwerk.
Ze is niet aangewezen op menselijke leiders –
een Paus of een dominee, een synode of een kerkenraad.
Maar het is de Geest van Christus zelf, die ons in de waarheid leidt.
Zo komen we altijd waar Hij ons hebben wil.
Als we enerzijds maar open blijven voor elkaar.
Zonder wantrouwen naar elkaar luisteren.
En anderzijds samen gespitt blijven op het horen van de stem van onze goede Herder.

AMEN.

03-08-2008